

Наближалися глухі кроки. Тоді пролунали совання та скрип дверей, і в одвірках з'явився темний силует, що спершу застигнув, зачаївся, а тоді глухо клацнув вимикач, і приміщення наповнилося жовтуватим світлом. На стінах, обклеєних шпалерами, заграли тіні й забігали зайчики від кришталевих скелець люстри, голою підлогою простягнулися людські обриси. Озирнувшись, чоловік зачинив за собою двері, скинув брудне взуття й зайшов глибше в приміщення, тримаючи в руках чорну тканинну торбинку. Серед невеликої кімнати з єдиним вікном, забитим дошками, стояв стіл, а з обох його боків — два стільці, вздовж стіни вишикувалися кухонна тумба, маленький холодильник і стара дров'яна піч у кутку, а з протилежного боку стояв старий розкладний диван.

Свою змокрілу куртку чоловік зняв і абияк повісив на спинку стільця. Дрібні краплини заторохкотіли по підлозі, відбиваючи монотонну мелодію. Від куртки віяло холодом і дощем, від чоловіка — цигарками і днем, що минув.

— Як ти сьогодні? — мовив стиха.

Підійшов до іншого кінця столу й поклав важку руку на плече молодій жінці, що нерухомо сиділа, вивчаючи візерунок на скатертині. Бліді рожеві трояндочки на тонких пагінцях звивалися й плелися собі на колись білому, а тепер пожовклому тлі поміж розсипу незабудок, де-не-де стерті, місцями подерті. Там, де скатертина зяяла нерівними дірками, виднілося темне дерево. Від жінок тхнуло сечею, лайном і потом. Її худі руки покійно

лежали на столі. Корені задовгих нігтів обросли грубою кутикулою, а на заокруглених, трохи зігнутих їх кінчиках лущився потрісканий неоноворожевий гель-лак. На столі, обабіч жіничиних рук, стояли чашка студеного чаю й тарілка з бутербродом. По обвітреному шматку ковбаси повзав тарган.

— Їсти будеш?

Чоловік став спорожнювати торбинку, в котрій виявилися харчі: два томати, нарізаний скибками хліб, ковбаса і твердий сир із дірками. Ще там були два пластикові контейнери: з готовим майонезним салатом і печеною картоплею. Наостанок на столі з'явився невеличкий карамельний торт.

— Ти ж не забула, який сьогодні день?

Чоловік нагнувся над жінкою, торкнувся губами її сухої гарячої щоки. Тоді погладив по голові, прилизуючи її нечесане масне русяве волосся. Після цього неспішно взяв зі столу тарілку, змахнув таргана на підлогу й розчавив його ногою в самій шкарпетці. Сухий бутерброд полетів у сміття, а тарілка повернулася назад на стіл. Чоловік узяв собі іншу — чисту. Затим відімкнув навісний замок на шухляді, де зберігалося столове приладдя.

— У мене день народження. Пам'ятаєш?

Він розкидав на тарілки картоплю із салатом і став їсти, продовжуючи говорити:

— Роботи сьогодні було багато. Думав, не доживу до вечора. Довелося мотатися з одного кінця міста в інший. Навіть не мав коли заскочити тобі по пігулки. Тримався думки, що оце ми з тобою відсвяткуємо і відпочинемо.

Жінка лиш хитнула головою на тонкій шиї. Цівка слини поволі стікала з кутика ледь відкритого рота, спускаючись нижче гострим підборіддям.

— Тобі смачно?

Чоловік просунув виделку із салатом у жінчин рот і дав запити холодним чаєм. Вона ковтнула. Трохи ма-

йонезу і подрібнених варених овочів залишилося на нижній губі й підборідді. Кавалок чогось упав на стіл, і ніби нізвідки прибіг ще один тарган. Чоловік опустив виделку і з відразою відвернувся.

— Торт узяв зі знижкою, бо завтра спливає термін придатності. Але він усе одно має бути смачним. Ти ж любиш карамельний крем? Чи треба було взяти з безе? А може, з горішками?

Зняв пластикову накривку, узяв ніж.

— О, тут є арахіс! — радісно вигукнув.

Зблиснуло широке сріблясте лезо ножа. На мить чоловік задивився на ту чисту дзеркальну гладь і побачив спершу себе, а тоді, трохи смикнувши руку, байдуже обличчя жінки. Він здригнувся. Торт залишався неторкнутим, а чоловік застигнув, спопеляючи поглядом віддзеркалення.

— Як же ти мені обридла! — по-звіриному гаркнув, міцніше стискаючи руків'я.

2

Вітер шмагав дерева. Голе віття ухилялося, виверталося, скидало із себе останнє буре листя, торкнуте сивиною морозу. Завивання буревію проштовхувалося крізь щілини віконних рам, остаточно знищуючи будь-яке бажання виходити надвір. Максим сидів за письмовим столом перед відкритим ноутбуком й, ігноруючи те бентежне виття, намагався уважно слухати лекцію з менеджменту організацій. Але в нього буркотів живіт, вимагаючи їжі. Макс то позирав на годинник, то кидав погляд на міжкімнатні двері, що вели у вітальню, втрачаючи нитку оповіді викладача. Коли пара завершилася,

хлопець побіг на кухню, похапцем пообідав тим, що залишила в холодильнику Єва, і вже набрав повідомлення подрузі, з якою домовився піти після лекцій на прогулянку із собаками.

«За двадцять хвилин біля входу в парк», — написала Віка, завершуючи повідомлення смайликом з обіймами.

Доріан, передчуваючи прогулянку, сидів під дверима, скавулів, крутив куцим хвостом, виказуючи нетерплячість. Коли Макс причепив до нашійника карабін від повідця, пес радісно гавкнув. За мить вони удвох вийшли з теплого дому в холодний вітряний світ безсніжного грудня. Макс утягнув голову в плечі й скривився.

— Ну й погода, Дорику. Знаєш, як про таку кажуть?

Доріан тупцював поряд, дорогою обнюхуючи ледве не кожне дерево. Його чорна з ледь помітною сивиною коротка шерсть вкривалася дрібними краплинами мряки, що виблискували й переливалися, ніби кришталева крихта. Під міцними лапами кане-корсо хрумкотіла тонка крига.

— Що й собаку надвір не виженеш, — продовжив Макс. — Але тобі, бачу, все подобається.

Віка, як і домовлялися, чекала біля входу в парк, переминаючись із ноги на ногу біля бетонної фігурної арки. Берта — лабрадорка кольору теплого піску — щось винюхувала в примерзлій траві поряд із господинею, а коли побачила Доріана, кинулася тому назустріч. Макс відчепив корсо з повідця, і собаки, спершу обнюхавши одне одного, стали гратися.

— Змерзла? — спитав Макс, по-дружньому обіймаючи Віку.

Та дрібно тремтіла, обіймаючи Макса у відповідь. Кінчик її носа і щоки вкривала черешнева барва, що пасувала до багрянцю помади на губах. Хвилясте світле волосся вибивалося з-під шапки й спускалося до ключиць, схованих під теплою червоною курткою.

— Погода жажлива, — мовила Віка. — Якби Берта могла обійтися без прогулянки, то я б нізащо сьогодні не випхалася з дому.

— У такі миті я заздрю тим, у кого в улюбленцях коти. Можна не вилазити з-під ковдри...

Тим часом Доріан із Бертою потягнули своїх господарів гуляти. Неширока брукована доріжка, що тягнулася через увесь парк, була мокрою, місцями взялася кригою. Обабіч хідника в шаховому порядку сумували порожні лавки й чавунні урни для сміття, а поза ними поміж дерев простягався килим із листя. Макс найдужче любив тут гуляти на початку літа, коли зацвітали старі тюльпанові дерева, буяли квітами й травами клумби, а на вході в парк продавали італійське морозиво із запаморочливою кількістю смаків. Саме в цьому парку вони з Вікою й зустрілися. Спершу Доріан подружився з Бертою, а далі за прикладом собак довелося здружитися й людям.

— Ти зайдеш у гості? — спитав Макс.

— Коли?

— Хоч сьогодні або коли схочеш. Єва просила передати, що ми чекаємо тебе на вечерю.

— Мила вона в тебе, а моя мама постійно роздратована. І тато не кращий: він або пропадає на роботі, або гризеться з мамою через дрібниці. Словом, я тобі по-доброму заздрю.

— Опікунка.

— Що? — перепитала Віка.

— Єва мені не мама, вона опікунка.

— Вибач, я й забула, — відповіла дівчина, опустивши погляд під ноги, й тут же подумала, як тупо прозвучало те «заздрю».

— Та все окей, — сказав Макс.

Собаки тим часом гасали наввипередки парком, здійснюючи в повітря опале листя. Раз у раз налякані ворони злітали в небо, й парк наповнювався роздратованим

карканням і щасливим гавкотом. У тому шумі спокійні голоси молодих співрозмовників розчинялися майже цілком. Макс почав думати про Єву, про те, як у них склалося життя після пережитого страхіття з тим маніяком. Збігло вже шість років відтоді, коли Володя з Євою побралися й забрали Максима до себе.

Спершу їх було четверо включно з Доріаном. Єва продала квартиру, яку вітчим їй залишив по смерті, а Володя додав свої заощадження — так вони придбали новий дім в іншому районі міста, аби якомога далі від спогадів, що катувати Єву ночами. А трохи більше ніж рік тому народилася Ангеліна — їхня рідна донька. Тепер у Максима була сестра, хоч справжнім братом він аж ніяк не почувався, як і не почувався сином. Зате герой корсо вибрав Максима своїм найкращим другом, даруючи безперечну любов, масштабуючи до найбільших величин кожну щасливу мить.

— У вас усе окей? — спитала Віка.

Хлопець кивнув.

— Просто ти так підкреслив, що Єва тобі не мама...

Макс зупинився. Віка теж пригальмувала і злегка обернулася. Хлопець мав спокійний вигляд, але очі випромінювали якийсь ледь уловний смуток. Дівчина розкрила рот, щоб продовжити думку, але Макс урвав її:

— Все нормально. Чесно.

— Ми не так давно дружимо... — обережно почала Віка.

— З літа.

Вона кивнула і продовжила:

— ...але ти завжди можеш зі мною поговорити.

— Це вас в універі такого вчать?

Віка зникла від дещо глузливого тону, але згодом узяла себе в руки.

— Вчать. Але тут із тобою я лише як подруга, котра готова тебе вислухати. Пробач, якщо лізу не у своє діло,

але ти видаєшся мені засмученим. І не лише сьогодні. Це триває вже якийсь час. Правда?

Макс лише низав плечима й рушив уперед, наздоганяючи собак. Розбурхані думки комашилися в його голові, викликаючи роздратування і біль. Він не розумів, коли все змінилося, коли щастя почало згасати.

— Я просто став багато думати про маму. Ту, яка мене покинула малим посеред вулиці.

— Що саме ти думаєш? — спитала Віка, порівнявшись із ним на доріжці.

Вони дійшли до центральної площі парку, що прорізала рівне коло посеред нього. Зачинені на зиму ятки із цукровою ватою, морозивом і кавою позирали на порожній майдан вітринами, забитими фанерою. Лиш велика дошка для афіш кінотеатру залишалася пістрявою, живою. Макс продовжив:

— Я дивлюся, як Єва з Володею трусяться над малою, і мені боляче. У мене такого не було ніколи... Чому мама мене покинула? Я вчився і з сиротами, і з інтернатськими, як їх називали. У других були батьки, але віддали їх на тимчасове проживання в інтернат, бо народили забагато дітей і не мали грошей, щоб їх прогодувати, або пиячили. Більшість інтернатських їздили додому на канікули, хоч зрідка мали відвідувачів. Я їм заздрих, а тепер заздрю Ліні, бо не мав такого дитинства, як у неї. Мене так не любили. Чому мама мене просто покинула? Якщо їй було складно, то могла б тимчасово віддати під державну опіку, а не залишати мене самого, наляканого, на вулиці, як непотріб.

— Ти в цьому не винен і нічого змінити не міг.

— Так, але...

Віка взяла Макса за руку. Їхні змерзлі пальці переплелися. Погляди зустрілися. У Максових очах виступала скупа волога, а Віка дивилася на нього з теплотою і розумінням. Спершу він хотів її поцілувати і навіть

устиг наблизитися, нагнутися, але в останню мить просто обійняв. Зніжковів. Доки серце гупало у грудях, втягував носом повітря. Вікіна червона куртка пахла квітами.

Якийсь час вони так і стояли, обійнявшись. А тоді вона сказала:

— В універі про неї вже майже не згадують. Телеграм-канали, блогери, журналісти... всі вже забули.

Макс випустив дівчину з обіймів і розвернувся до дошки з афішами, на яку дивилася Віка. Серед реклами різних фільмів висів вигорілий папірець з оголошенням про розшук.

— Нема тіла — нема діла.

Віка зболено зиркнула на Макса.

— Думаєш Діана мертва?

Макс кивнув. Усміхнена дівчина — їхня ровесниця — дивилася на світ із папірця мертвими очима. Хоч оголошення було надруковане на чорно-білому принтері, Макс знав, що в неї були ясні зелені очі й русяве волосся, що вона жила в гуртожитку і вчилася разом із Вікою.

— Стільки часу минуло... — сказав хлопець. — Володя говорить, що справа глуха.

— А мені хочеться вірити, що вона жива.

Віка сумно всміхнулася, а тоді вони пішли додому.

3

Ввечері у вітальні накрили на стіл. Доки Єва пекла піцу і готувала салат, Макс із Вікою сиділи на дивані в сусідній кімнаті, стиха перемовляючись. Крихітка Ангеліна у своєму м'якому манежі то перекидала кольорові

кубики й кульки, то крутила голову іграшковій корові, белькочучи якісь нісенітниці лише їй відомою мовою. Поряд із манежем на килимі спав Доріан, але коли о пів на сьому в замку шкрябнув ключ, миттю схопився і помчав у передпокій. Затим прозвучав низький Володин голос і радісний вигук: «Та! Та!».

— Красиво, — сказала Віка, розглядаючи картини на стінах.

— Це все Єва малювала.

Віка підвелася з дивана й підійшла ближче до картин. Коли вона зупинилася біля гірського пейзажу, Макс додав:

— А це моя улюблена. Ми відпочивали в Карпатах нашого першого спільного літа, а потім Єва намалювала цей пейзаж за фотографіями.

— Ніколи не була в Карпатах, — сумно зізналася Віка. — То Єва, виходить, художниця?

— Ну, щось типу того. Вона приходила в дитбудинок учити нас малювати — так я з нею і познайомився.

— Щось я заплуталася... Єва вчителька чи художниця? — Віка мала спантеличений вигляд. — Хіба вона не в кав'ярні працює?

Макс кивнув і теж став на рівні.

— Вона вчителька малювання за освітою, але в школі так і не працювала, лише із сиротами як волонтерка. Малює вона лише для себе, точніше — малювала. Оця, мабуть, її остання робота. Коли Єва її створила, мені було чотирнадцять чи вже п'ятнадцять... Не пам'ятаю.

— Шкода. Думаю, це дуже красиво.

— Що красиво?

Єва зазирнула в кімнату, щоб покликати їх за стіл. Її висвітлене фарбою волосся було зібране у хвостик на потилиці, лише одне пасмо, накручене ще вранці плойкою, впало на очі. Макс давно став помічати схожість між Євою та Вікою й дивувався такому цікавому збігу.

Легким рухом Єва заправила світлу прядку за вухо й тепло зауспіхалася, побачивши, що розглядає гостя.

— Не знаю чому, але Максим любить це полотно. То мої забуті експерименти з акрилом.

— А чого забуті? — напосіла Віка.

Єва стенула плечима й урвала тему:

— Краще ходіть їсти. Піца смакує гарячою.

Невеличкий прямокутний стіл, накритий однотонною бежевою скатертиною, розташували посеред вітальні. У його центрі на дерев'яній дошці лежала розрізана на трикутники піца, поряд із нею стояли відкоркована пляшка вина, карафка соку і миска салату зі свіжих овочів. Володя присунув до столу дитяче крісло й усадовив туди Ліну, а тоді взявся розливати в келихи вино.

— Мені лиш на денце, будь ласка, — зніяковіла Віка. Володя усміхнувся, кивнув, але налив, як усім.

— Червоне сухе. Корисне для здоров'я, — підморгнув.

Тим часом усі взяли по шматку піци.

— Смакота, — сказала Віка, ковтаючи свою порцію.

— Не знала, чи ти любиш піцу, — відповіла Єва.

Віка стримано засміялася.

— Хіба є ті, хто її не любить?!

— Ну, напевно, хтось і не любить, — додав весело Максим. — Але не ми.

Дзенькнули келихи, захрустіли скоринка тонкого коржа і свіжа рукола. Біля стіни за спиною Єви тихо працював великий телевізор. Ніби нескінченний блок реклами лікарських препаратів від застуди врешті урвався на вечірні новини. Коли заговорили про кримінал, Володя трохи додав гучності.

— То професійне. Маю знати, що журналісти пत्याкають про нашу роботу, — став виправдовуватися під роздратованим поглядом Єви.

— Не дивися хоч сьогодні...

Володя ковтнув вина, вимкнув телевізор і пожбу-рив пульт геть. Єва спорожнила свій келих одним ковтком і налила собі ще, нікого не чекаючи. Віка почувалася незручно. У повітрі бриніла напруга, ніби от-от щось вибухне. Її батьки часто сварилися. Зазвичай усе так і починалося — з невинної суперечки за столом, а далі пожежа вирувала майже всю ніч. Дівчина опустила погляд у тарілку, вдаючи, що надкушена піца її цікавить більше, аніж перепалка поглядами Максових опікунів.

— Ми бачили сьогодні старе оголошення про розшук тієї дівчини з Вікиного універсу, — озвався Макс, звертаючись до Володі. — Може, є новини?

— А можна поговорити на інші теми?! — вибухнула Єва.

Макс стенив плечима й теж опустив погляд у тарілку. Як там казала Віка? Що Єва мила? Максим намагався пригадати, коли з'явилася ця напруга між ними трьома, намагався зрозуміти, в чому причина. Після народження Ліни він почувався п'ятим колесом. Почувався зайвим і чужим.

— «Глухар», — відповів Володя, проігнорувавши Єву. — Справу передали у відділ розшуку зниклих громадян, і їхня основна версія полягає в тому, що дівчина просто втекла, позаяк її батьки не отримували жодних повідомлень про викуп.

— Та який викуп? — озвалася Віка. — Її батьки прості люди. Не політики, не бізнесмени...

Володя кивнув.

— Тому і вважають, що вона просто втекла.

— Хоч би була жива, — з надією сказала Віка.

Єва кількома ковтками спорожнила другий келих і гримнула ним об стіл.

— Ну вибач, — винувато мовив Володя, протягуючи руку.

Єва сіпнулася, а тоді рвучко встала з-за столу. Її обличчя розчервонілося, а в кутиках очей виступили сльози. Вона мовчки вилетіла з вітальні.

— Перепрошую. — Володя вийшов за дружиною.

Віці хотілося піти геть, але вона чомусь боялася й поворушитися. Затим Макс нагнувся зі свого стільця до неї та прошепотів на вухо:

— Це все через той кошмар, який Єва пережила. Хай скільки років минуло, її щоразу отак паяє, коли йдеться про вбивства й інші страшні випадки, з якими працює Володя. Він навіть пробував перевестися з відділу вбивств, але в жовтні повернувся назад. Не розумію тільки, нахіба вони одружилися, якщо Єва так боїться його роботи. А після народження малої стало ще гірше...

— Вона пробувала щось із цим робити? Сходити на терапію? — спитала Віка пошепки.

— Ні. Каже, що всі психологи — шарлатани.

Віка засміялася.

— То я вчуся шарлатанства?

Макс махнув рукою, мовляв, пусте.

— То було пов'язано із серійним маніяком? — спитала Віка.

— Так. Убили Євину подругу, а потім виявилось, що це зробив її зведений брат.

— Що?! — здивувалася дівчина.

— То був син її вітчима, але вони не спілкувалися, — пояснив Макс.

— Я б здуріла, якби в моїй родині був убивця. Це ж так кріпово й соромно, мабуть.

У вітальню повернувся Володя, за ним Єва, тримаючи в руках велику тарілку із солодощами.

— Я не натякаю, що гості вже час додому, але цей вечір треба підсолодити. Хто хоче чаю, кави? — спитала Єва.

Було помітно, що ще мить тому вона плакала. Косметика під очима трохи поплавла, ніби акварельна

фарба на мокрому папері. На щоках zostалися тонкі світлі смуги. Почервонілі очі блищали, а під носом зостався слід від тертя серветкою.

— Мені достатньо соку, дякую! — ввічливо мовила Віка, соваючись на стільці.

Всі знову сиділи за столом. Здавалося, напруга трохи спала і розмови потекли невимушено, змінивши річище: говорили про навчання, собак, погоду. Віка розпитала Єву про її картини, засипаючи ту щирими компліментами. Єва пообіцяла, що якось спробує повернутися до малювання, коли матиме час.

Гомін голосів раптово урвав телефонний дзвінок. Володя перепросив і вийшов із-за столу, щоб відповісти, а коли повернувся, його обличчя мало напружений, бентежний вигляд.

— Вибачте, але мушу йти.

— Викликають? Зараз?!

В очах Єви знову загорілися страх і гостре небажання чути подробиці. Володя кивнув і попрямував у передпокій вдягатися. Макс із Вікою встали, щоб провести його. Коли вони опинилися лише втрьох, Володя стиха мовив:

— Знайшли. Знайшли ту дівчину, Діану. Мене просять знову взятися за справу.

Макс і Віка порозкривали роти, збираючись поставити запитання, але Володя їх урвав:

— Не зараз. Поговоримо, коли я розберуся, що до чого.

За ним зачинилися двері. Доріан непомітно причалапав у передпокій і ткнув мокрий холодний ніс у Максову руку. Той погладив собаку по голові і глянув на ошелешену Віку.

— Знайшли. Господи... — мовила вона самими губами. — Живу чи мертво?

Доріан жалісно заскавулів.

Під черевиками хрумкотіло. Тонка крига поверх болота розкришувалася, ніби цукрова глазур, й оголювала загусле багно, що залилося після зливи. Втомлені, вже сонні люди, закутані в пальта, куртки й шарфи, з опущеними долі поглядами, монотонно перетинали протоптану через газон доріжку, що зміїлася від кінцевої зупинки громадського транспорту до багатоповерхівок. Через дорогу від зупинки розкинулася велика територія заводу залізобетонних виробів, що починалася високим муром і вічнозеленими кипарисами, а закінчувалася, впершись у залізничне полотно. Попід огорожею колись теж була стежка, але там давно ніхто не ходив, і все густо поросло дрібним чагарником. Завод простоював. Один із гуртожитків підприємства вже пішов із молотка й тепер належав університету. Тож в одному кварталі тулилися і студенти, і робітники, і мешканці багатоповерхівок.

Маршрутка, що саме приїхала на кінцеву, була вщерть забита пасажирами. Люди висипали в сутінках на майданчик зупинки й монотонно розходилися по домівках, не звертаючи уваги на навколишній світ. Хтось тягнув важкі торби з продуктами, хтось волік за руку змучену дитину. Водій маршрутки, перед тим як їхати на наступне коло, виліз із кабіни, щоб бодай трішки порухатися, сходити в магазинчик, що стояв сиротою трохи далі від зупинки, й нарешті покурити. Але так нікуди й не пішов і жодного разу не затягнувся. Щойно він ступив кілька кроків уперед, світло фар автобуса вихопило на узбіччі нерухому згорблену постать. Водій підійшов ближче й роздивився, що то жінка.

— Гей, пані, а вам не холодно?